

**TALABALARDA LINGVISTIK KOMPETENSIYANI MUSTAQIL TA'LIM
ORQALI SHAKLLANTIRISH TEXNOLOGIYASI**

Abdullayeva Ozoda Islomovna
Jizzax politexnika instituti o'qituvchisi

MAQOLA MALUMOTI**ANNOTATSIYA:****MAQOLA TARIXI:**

Received: 25.12.2025

Revised: 26.12.2025

Accepted: 27.12.2025

KALIT SO'ZLAR:

*lingvistik kompetensiya, mustaqil
ish, bilim va ko'nikmalar,
motivatsiya, diqqatini jamlash,
o'zini o'zi boshqarish*

Ushbu maqolada talabalarda lingvistik kompetensiyani mustaqil ta'lim orqali shakllantirish texnologiyasi haqida so'z yuritiladi. Mutaxassis tayyorlash sifatini oshirish tizimida mustaqil ish muhim o'rin tutadi. Talaba kelajakda fan-texnika taraqqiyotining doimiy o'zgaruvchan vaziyatiga moslashish imkonini beradigan fundamental bilim va ko'nikmalar zaxirasini yaratish uchun mustaqil ish uchun ajratilgan vaqtdan to'g'ri foydalanish kerakligini tushunishi kerak. Mustaqil ta'lim talabaning motivatsiyasi, diqqatini jamlash, o'zini o'zi tashkil qilish, mustaqillik, o'zini o'zi boshqarish va boshqa shaxsiy fazilatlarni namoyon qiladi..

Mustaqil ta'lim talabaning motivatsiyasi, diqqatini jamlash, o'zini o'zi tashkil qilish, mustaqillik, o'zini o'zi boshqarish va boshqa shaxsiy fazilatlarni namoyon qiladi. Hozirgi vaqtda mustaqil ish OTMda o'qitishning muhim va keng muhokama qilinadigan muammolaridan biridir, chunki o'quv fanlari dasturlari talablariga muvofiq, mutaxassis tayyorlashda mustaqil ta'lim uchun ajratilgan o'quv vaqtining 40% dan 50% gacha. "Ta'lim to'g'risida" gi qonuniga muvofiq, ta'lim mazmunining quyidagi asosiy maqsadlari jamiyatning iqtisodiy va ijtimoiy taraqqiyot omillaridan biri sifatida belgilangan:

=====

- talabaniing zamonaviy bilim darajasiga mos keladigan dunyo haqidagi tasavvurini shakllantirish;

- zamonaviy jamiyatga integratsiyalashgan va uni takomillashtirishga qaratilgan inson fuqarosini shakllantirish;

- iqtisodiyot, madaniyat, fan va texnika sohalarida kadrlar bilan ta'minlash va rivojlantirish.

Ushbu talablarni muvaffaqiyatli bajarish, agar ta'lim tizimi bilimlarni tugallangan shaklga o'tkazishga emas, balki o'quv jarayonida yaratishga qaratilgan bo'lsa, mumkin, shuning uchun talabaniing iste'molchi, passiv pozitsiyasi faol, tadqiqotchi, mustaqil bilim bilan almashtirilishi kerak.

Mutaxassis tayyorlash sifatini oshirish tizimida mustaqil ish muhim o'rin tutadi. Talaba kelajakda fan-texnika taraqqiyotining doimiy o'zgaruvchan vaziyatiga moslashish imkonini beradigan fundamental bilim va ko'nikmalar zaxirasini yaratish uchun mustaqil ish uchun ajratilgan vaqtdan to'g'ri foydalanish kerakligini tushunishi kerak.

Didaktikada mustaqil ish o'qituvchining bevosita ishtirokisiz, lekin uning topshirig'iga ko'ra auditoriyadan tashqari mashg'ulotlarda yoki uyda talabalarning individual va jamoaviy faoliyatining har xil turlari sifatida qaraladi [147]. Shunday qilib, talabalarning mustaqil ishi ikki ma'noda talqin qilinishi mumkin: birinchidan, bu auditoriyada, uyda yoki biron bir joyda sodir bo'lishidan qat'i nazar, har qanday muammoni, vazifani hal qilishda, u yoki bu materialni o'zlashtirishda talabaniing ijodiy fikrlash jarayoni sifatida qabul qilinadi. Ma'ruza jarayonida talaba nafaqat tinglaydi, qayd etadi, balki taqqoslaydi, tahlil qiladi, xulosa chiqaradi, ya'ni o'quv jarayonining faol ishtirokchisidir.

Ikkinchidan, talabaniing mustaqil ishi insho, test, diplom yozish, individual uy vazifasini bajarish va hokazolar shaklida aqliy faoliyatning o'ziga xos natijasidir. Bunda mustaqil auditoriya mashg'ulotlarining davomi hisoblanadi.

Umumiy pedagogik ma'noda mustaqil ish talabalarning darsdan tashqari tashkil etilgan va amalga oshiriladigan o'quv va tarbiyaviy faoliyatining har xil turlarini ifodalaydi. Ushbu ta'rif ko'plab tadqiqotchilar tomonidan mustaqil faoliyatni ko'rib chiqish uchun asos bo'lib xizmat qiladi.

I.A.Zimnyaya [60], I.P.Podlas [135; 136] mustaqil ishning quyidagi shakllari ajratiladi: auditoriyadan tashqari, darsdan tashqari, maktabdan tashqari.

Pedagogik lug'atda mustaqil ish mustaqil o'quv ishi bilan bog'liq bo'lib, ishning barcha komponentlarida - muammoni shakllantirishdan tortib, nazorat qilish, o'z-o'zini nazorat

qilish va o'z-o'zini nazorat qilishgacha bo'lgan davrda talaba mustaqilligining ma'lum darajasi nazarda tutilgan o'quv faoliyati turi sifatida belgilanadi [79, 134-b].

P.I.Pidkasist, G.V.Rogova [133;144,224-b.] mustaqil ish talabalarning faoliyat predmetiga, o'zlashtirilayotgan materialga nisbatan maksimal faolligini nazarda tutuvchi, uning kuchli o'zlashtirilishini ta'minlaydigan faoliyat sifatida belgilaydi. Ushbu ta'rif biz qaysi faoliyat turi haqida gapirayotganimizni aniqlamaydi, shuning uchun V.V.Anisimov faoliyatning quyidagi turlarini belgilaydi: kognitiv, mehnat, sport, ijtimoiy, qadriyatga yo'naltirilgan, kommunikativ, o'quv va kognitiv faoliyat [4, 332-b]; Pedagogik lug'atda A.N.Leontev va D.B.Elkonin mustaqil faoliyatning quyidagi turlarini ko'rsatdi: yetakchi faoliyat, sub'ektiv-manipulyativ, ta'lim, o'quv-kasbiy, axborot, tashkiliy, pedagogik faoliyat [78,37-b]. Yuqorida aytilganlarga asoslanib, mustaqil ish tushunchasini izohlashda hech qanday noaniqlik yo'q degan xulosaga kelishimiz mumkin.

I.A.Zimnyaya mustaqil ishni sinfda to'g'ri tashkil etilgan o'quv faoliyati natijasi sifatida belgilaydi, bu uni bo'sh vaqtlarda mustaqil ravishda kengaytirish, chuqurlashtirish va davom ettirishga undaydi, shuning uchun bu talqinda mustaqil ish uy vazifasiga qaraganda kengroq tushuncha bo'lib, u tomonidan berilgan topshiriqlarni bajarishni o'z ichiga oladi [61]. Bundan tashqari, mustaqil ish talabaning o'quv faoliyatining o'ziga xos shakli (turi) sifatida ko'rib chiqilishi kerak, bu uning o'quv faoliyatining eng yuqori shakli, uning sinfdagi ishi bilan bog'liq bo'lgan o'z-o'zini tarbiyalash shakli.

Psixologik nuqtai nazardan, talabaning o'zi uchun mustaqil ish deganda, talabaning o'z faoliyatining maqsadini tushunishini, o'quv vazifasini qabul qilishini, unga shaxsiy ma'no berishini va uni bajarishga bo'ysunishini nazarda tutadigan erkin tanlov, ichki motivlangan faoliyat tushunilishi kerak [61].

“Mustaqil ish” tushunchasini aniqlashga turli yondashuvlarni umumlashtirib biz talabalarning mustaqil ishini uzluksiz ta'lim usuli va bir vaqtning o'zida amalga oshiriladigan frontal, guruh va individual ta'lim faoliyati shaklida o'quv jarayonini individuallashtirish vositasi sifatida belgilaymiz [189,69-b].

Mustaqil ish talaba faolligini keltirib chiqarishi bilan bir qatorda, uning yana bir muhim xususiyati bor – mustaqil ish individuallashtiriladi, ya'ni har bir talaba o'z ehtiyoji va imkoniyatlariga qarab axborot manbasidan foydalanadi, o'zi xohlagan natijaga erishish uchun o'z tezligida ishlaydi. Binobarin, mustaqil ish moslashuvchan bo'lib, bu har bir talabaning mas'uliyatini sezilarli darajada oshiradi.

Tadqiqotimizda biz A.A.Verbiskiy [29], A.K.Osniskiy [121], V.A.Yakunin [196], ning nuqtai nazariga amal qilamiz. Ular mustaqil ishni tashkil etish shakllari va shartlariga muvofiq ta'lim faoliyatining maxsus turi sifatida belgilagan.

O'quv rejasini tuzish nuqtai nazaridan talabalarning mustaqil ishi rejali (o'quv rejasida nazarda tutilgan) va rejadan tashqari bo'linadi.

Rejalashtirilgan mustaqil ishlarga quyidagilar kiradi: insho yozish, kurs ishi, test; seminarlar, laboratoriya mashg'ulotlari, imtihonlar va testlarga tayyorgarlik.

Mustaqil ishning rejadan tashqari turlari quyidagilardir: uy testlarini bajarish, o'qituvchi bilan keyingi suhbat uchun ma'lum bir mavzu bo'yicha adabiy manbalarni tanlash va o'rganish, kollokvium o'tkazish, konferensiyalar o'tkazish, o'qilgan adabiyotlar asosida muayyan mavzular bo'yicha suhbatlar o'tkazish, mashq qilish, tomosha qilish. filmlar va televizion filmlar; qo'shimcha amaliyotni yakunlash, uyushmalar va klublar ishida ishtirok etish; turli tematik va professional tanlovlar va konferensiyalarda ishtirok etish.

Mustaqil ishning reproduktiv-amaliy bosqichi amalga oshirishning murakkabligi bo'yicha keyingi bosqich bo'lib, reproduktiv bosqichdan kelib chiqadi. Bu bosqichda o'zlashtirilgan bilim, ko'nikma va malakalar boshqa, o'xshash vaziyatlarga o'tkaziladi, o'xshash vaziyatlarda gaplarni shakllantirish. Bu holda mustaqil ish talabaning katta aqliy faolligini talab qiladi va o'z tajribasi nuqtai nazaridan materialni almashtirish, kengaytirish, o'zgartirish va baholash mashqlarini bajarishni o'z ichiga oladi.

Mustaqil ishning tanqidiy-ijodiy bosqichi og'zaki nutq, o'qish, yozish, tinglashda murakkabroq kommunikativ muammolarni hal qilishda turli xil ma'lumotlar manbalaridan olingan materialni izlash, tanlash va ajratish ko'nikmalarini shakllantirish bilan bog'liq. Ya'ni, taklif qilingan holatlar va qabul qilingan ijtimoiy rolga muvofiq harakat qilish [144].

OTMdagi ish tajribamizni o'rganib, ish dasturlarini tahlil qilib, talabalarning lingvistik kompetensiyasini shakllantirishga tizimli yondashuv yo'q degan xulosaga keldik. Jami auditoriya soatlarining 50%dan yo'qorisi mustaqil ta'limga ajratilgan. Lekin, afsuski, auditoriyadan tashqari mustaqil ishlarni bajarish ko'zlangan natijaga olib kelmayapti.

Bundan tashqari, talabalarning lingvistik kompetensiyasini shakllantirish muammosi bo'yicha olimlarning tadqiqotlarini tahlil qilib, [24; 43; 51 va boshqalar], shuni ta'kidlashimiz mumkinki, ularning faoliyati asosan auditoriyada lingvistik kompetensiyani shakllantirishga qaratilgan.

Auditoriyadan tashqari mustaqil ishlar fan kompetensiyasi darajasini o'zgartirish bilan birga talabalarning ushbu faoliyat sub'ekti sifatida shaxsiy rivojlanishiga, lingvistik

kompetensiyasini shakllantirishga yordam berishi kerak, deb hisoblaymiz. OTMda xorijiy tillarini o'qitish jarayonida mustaqil fikrlash va bilimlarni amaliy qo'llash ko'nikmalarini rivojlantirish muhim bo'lganligi sababli, mustaqil aqliy mehnat ko'nikmalarini ham shakllantirish kerak. Talabalar qanday bilim va qay darajada olayotgan bo'lishidan qat'i nazar, bu bilimlar eskirishga, hayot qo'ygan talablardan orqada qolishga qaytmas tendensiyaga duchor bo'ladi. Shuning uchun ham OTMda auditoriyadan tashqari mustaqil ishlarni tashkil etish jarayonida talabalarni turli axborot manbalaridan mustaqil ravishda bilim olishga, mustaqil ishning imkon qadar har xil turlari va usullarini o'zlashtirishga o'rgatish zarur.

Talabalarning darsdan tashqari mustaqil ishi deganda biz OTMda ham, undan tashqarida ham amalga oshiriladigan, o'z ish tartibi, uni amalga oshirish joyi va vaqtini tanlash erkinligi, o'zlarining kognitiv ehtiyoji va faoliyati bilan tavsiflangan har qanday faoliyatni tushunamiz.

Texnologiyalar yordamida nazariya amaliyotga tatbiq etiladi. Fan-texnika taraqqiyotining roli ortib borishi va gumanitar fanlarni texnologiyalashtirish jarayoni tufayli texnologiya tushunchasi pedagogikada mustahkam o'rin oldi. Ishlab chiqarish jarayonida texnologiya - bu fan tomonidan taklif qilingan algoritmlar, metodlar va vositalar tizimi bo'lib, ulardan foydalanish oldindan belgilangan faoliyat natijalariga olib keladi va ma'lum miqdor va sifatidagi mahsulotlarni olishni kafolatlaydi. Texnologiya fan yutuqlarini hayotga tatbiq etishning ham usuli, ham natijasidir. V.P.Bespalko ta'kidlaganidek, har qanday faoliyat texnologiya yoki san'at bo'lishi mumkin [17].

V.I.Andreev pedagogik texnologiyani pedagogik qonunlar, maqsadlar, tamoyillar, mazmun, shakllar, o'qitish va tarbiyalashning ma'lum bir texnologiyaga adekvat bo'lgan, yetarli darajada yuqori darajada samarali bo'lishini ta'minlovchi metod va vositalarini loyihalash va amaliy qo'llash tizimi sifatida belgilaydi [3]. Shunday qilib, "pedagogik texnologiya" tushunchasi "pedagogik tizim" tushunchasi bilan birlashtiriladi, biroq pedagogik tizim shaxsni shakllantirishga uyushgan, maqsadli pedagogik ta'sir ko'rsatishni yaratish uchun zarur bo'lgan o'zaro bog'liq vositalar, metodlar va jarayonlar majmuidir. Tizim tushunchasi texnologiyadan ancha kengroqdir.

I.A.Rudakova "pedagogik texnologiya" tushunchasining mazmunini o'rganar ekan, pedagogik texnologiya ko'p bosqichli kategoriya bo'lib, o'z tarkibiga o'quv jarayonini ilmiy tashkil etish komponentini o'z ichiga oladi [147,160-b]. Bunda pedagogik texnologiya

“ta’lim texnologiyasi” bilan birlashtiriladi, uning mazmunida ta’lim muassasalari o’rtasidagi aloqalar o’rnatiladi.

Pedagogik atamalar lug’atida pedagogik texnologiya pedagogika fanida o’qitishning optimal tizimlarini qurish va ta’lim jarayonlarini loyihalash bilan shug’ullanuvchi yo’nalish sifatida izohlanadi [78, 149-b]. Mualliflarning fikricha, pedagogik texnologiya metodikasi aniqlashtirish vazifasini bajaradi.

B.T.Lixachev "pedagogik texnologiya" - bu shakllar, o’qitish metodlari, ta’lim vositalarining maxsus majmui va tartibini belgilaydigan psixologik-pedagogik munosabatlar yig’indisi deb ta’riflaydi, ya’ni muallif ushbu tushunchani tashkiliy-metodik vosita sifatida ko’radi [155].

I.B.Kotova, S.A.Smironovning fikricha, pedagogik texnologiya o’qitishning ma’lum bir usuli bo’lib, unda o’qitish funksiyasini amalga oshirishning asosiy yuki o’qituvchi nazorati ostidagi o’qitish vositasi tomonidan amalga oshiriladi [85].

Pedagogik texnologiyaning berilgan tuzilmasi shuni ko’rsatadiki, “pedagogik texnologiya” tushunchasi “metodika” tushunchasidan kengroqdir, chunki texnologiya yordamida o’qituvchi talabalarni o’rgatmaydi, balki talabalar faoliyatini rag’batlantirish, muvofiqlashtirish va boshqarish funksiyasini bajaradi..

V.V.Anisimov, O.G.Groxolskaya, N.D.Nikandrov pedagogik texnologiyaning quyidagi xususiyatlarini aniqlaydi:

1. Muayyan metodologik va falsafiy yondashuvini o’z ichiga olgan aniq pedagogik reja uchun texnologiyani ishlab chiqish.
2. Muayyan kutilgan natija shaklini oladigan maqsadlarga qat’iy muvofiq qurilgan pedagogik harakatlar, operatsiyalar, aloqalarning texnologik zanjiri.
3. Dialogik muloqot doirasida individuallashtirish va differentsiallashtirish, insoniy va texnik imkoniyatlarni maqbul tarzda amalga oshirish tamoyillarini hisobga olgan holda shartnoma asosida o’qituvchilar va talabalarining o’zaro bog’langan faoliyati.
4. Pedagogik texnologiya elementlarining har qanday o’qituvchi tomonidan takrorlanuvchanligi, bir tomondan, barcha talabalar tomonidan rejalashtirilgan natijalarga erishish kafolati.
5. Natijalarini o’lchaydigan mezonlar, ko’rsatkichlar va vositalarni o’z ichiga olgan diagnostika protseduralarining mavjudligi [4,300-b].

Har qanday pedagogik texnologiya metodologik talablarga, ya’ni ishlab chiqarish mezonlariga javob berishi kerak.

Pedagogik texnologiyani ishlab chiqarish mezonlari sifatida, G.K.Selevko [155], quyidagi qoidalarni amalga oshirgan:

- konseptuallik (ma'lum bir ilmiy konsepsiyaga tayanish, ta'lim maqsadlariga erishish uchun falsafiy, psixologik, didaktik va ijtimoiy-pedagogik asoslash);
- tizimlilik (tizimning barcha xususiyatlarining mavjudligi: jarayonning mantiqiyliigi, uning barcha qismlarining o'zaro bog'liqligi, yaxlitligi);
- boshqaruvchanlik (diagnostik maqsadlarni belgilash, rejalashtirish, o'quv jarayonini loyihalash, bosqichma-bosqich diagnostika, natijalarni tuzatish uchun vositalar va usullarni o'zgartirish qobiliyati);
- samaradorlik (natijalar bo'yicha samaradorlik va xarajatlar nuqtai nazaridan optimallik, o'qitishning ma'lum standartiga erishish kafolati);
- takrorlanuvchanlik (pedagogik texnologiyani bir xil turdagi boshqa ta'lim muassasalarida, boshqa fanlar bo'yicha qo'llash imkoniyati).

Yuqorida aytilganlarning barchasini hisobga olgan holda, texnika OTM talabasining lingvistik kompetensiyasini shakllantirishning pedagogik texnologiyasi yordamida biz bosqichma-bosqich amalga oshirilishi kerak bo'lgan vazifalar to'plamini hal qilish jarayonini tushunamiz.

Tadqiqotlarimiz davomida birgalikda qabul qilingan holda kerakli natijaga olib keladigan vazifalar empirik tarzda aniqlandi.

Pedagogik texnologiya va ta'lim jarayoni o'rtasidagi bog'liqlikni o'rganib, G.K.Selevko unda quyidagi komponentlarni aniqlaydi:

- konseptual asos (uning tuzilishi va ishlashini tushunish va talqin qilishni osonlashtiradigan g'oyalar, farazlar, texnologiya tamoyillarining qisqacha tavsifi);
- o'quv maqsadlarini (umumiy va xususiy), o'quv materialining mazmunini (shaxsiy tuzilmalarga yo'naltirilganligi, ta'lim mazmunining hajmi va tavsifini, o'quv rejasining didaktik tuzilishini, materialini, dasturlarini, shakllarini) o'z ichiga olgan ta'limning mazmuni);
- jarayoniy qism - texnologik jarayon, shu jumladan o'quv jarayonini tashkil etish, talabalarining o'quv faoliyatining metodlari va shakllari, o'qituvchining ish uslublari va shakllari, o'qituvchining materialni o'zlashtirish jarayonini boshqarishdagi faoliyati, diagnostika; o'quv jarayoni, texnologiya ishlab chiqilgan talabalar toifasi [155].

Texnika OTM talabalarining darsdan tashqari mustaqil ishlar jarayonida lingvistik kompetensiyani shakllantirish samaradorligi ko'p jihatdan maqsadlarga, o'quv

ma'lumotlarining mazmuniga va foydalaniladigan vositalarga mos keladigan tanlangan o'qitish usullariga bog'liq.

Biz o'z tadqiqotimizda modernizatsiya yo'nalishida taklif etayotgan texnologiya faoliyatni faollashtirish va intensivlashtirish, darsdan tashqari xorijiy tildan ta'lim jarayonida talabalarning muhandislik faoliyatga doir til bilish kompetentligini rivojlantirish jarayonini boshqarishni tashkil etish samaradorligiga asoslangan texnologiya deb

Toifa bo'yicha: differensiallashgan, talabalar OTMga turli darajadagi xorijiy til bo'yicha bilim bilan kelganligi sababli, ularning ba'zilar maktabda xorijiy tilni o'rgangan, boshqalari xorijiy tilni chuqur o'rgangan maktablarni bitirgan, shuning uchun biz ishlab chiqayotgan texnologiya qiziqishning shakllanishi va rivojlanishiga hissa qo'shishi, barcha talabalarning darsdan tashqari mustaqil ishi jarayonida xorijiy tilni o'rganish motivatsiyasini rag'batlantirishi kerak.

Biz ishlab chiqayotgan texnologiyani asosini darsdan tashqari mustaqil ishlar tashkil etadi, bu erda topshiriqlarni bajarish natijasida texnika OTM talabalarining muhandislik faoliyatga doir xorijiy tilni bilish kompetentligi rivojlanadi, shuning uchun biz texnologiyani talabalarning kognitiv faolligini faollashtirishga asoslangan jarayon sifatida qabul qilamiz.

Talabalarni lingvistik kompetensiyasini shakllantirishning motivatsion-kognitiv bosqichi xorijiy tilni o'qitish jarayonida faoliyatning mohiyatini belgilovchi motivlarni, rag'batlantirishni shakllantirish, bilimlarni to'plashni o'z ichiga oladi.

Kognitiv-faoliyat bosqichida talabaning idroki, tasavvuri, tafakkuri, xotirasi, xorijiy tildagi nutqi shakllanadi va rivojlanadi.

Talabalarning muhandislik faoliyatga doir til bilish kompetentligini rivojlantirish jarayonining refleksiv-baholash bosqichi talabalarning nafaqat xorijiy tildagi kommunikativ faoliyatiga ob'ektiv baho berish qobiliyatini, balki ushbu mavzularni boshqa muloqotchilar tomonidan qanday qabul qilinishini tushunish qobiliyatini shakllantirishni o'z ichiga oladi.

OTMda talabalarni o'rganish jarayonida ular faoliyatining asosiy shakllarida izchil o'zgarishlar mavjud: akademik, imitatsion-kasbiy, kommunikativ-kasbiy.

Bizning tadqiqotimiz doirasida akademik faoliyat yangi bilim, ko'nikma va malakalarni egallash jarayoni, topshiriqlarni bajarishga qaratilgan va bilimlarni yangilash bilan bog'liq faoliyat, topshiriqlarni qanday bajarish kerakligini bilish, erishilgan natijalarni tahlil qilish va baholash bilan ifodalanadi.

Bizning tadqiqotimizdagi imitatsion-kasbiy faoliyat - bu rolli o'yinda ishtirok etish, ijodiy vazifalarni bajarish jarayonida kasbiy faoliyatga taqlid qilish, uning doirasida fikrlarni izchil va mantiqiy rivojlantirish, sintez qilish ko'nikmalari shakllanadi.

Biz kommunikativ-kasbiy faoliyatni talabalar tomonidan bosqichma-bosqich amaliyotdan o'tish jarayonida amalga oshiriladigan faoliyat deb hisoblaymiz.

Talabalar topshiriqlarni bajaradilar va amaliyot oxirida bajarilganliklari to'g'risida hisobot beradilar, natijada ular o'zlarining xorijiy tildagi bilimlari va lingvistik kompetentligini shakllangan darajasida o'zini namoyon qila oladilar.

Bo'lajak muhandislarning "Xorijiy til (ingliz tili)" fanidan dars jarayonida lingvistik kompetensiyasini shakllantirish uchun biz quyidagi SDIO standartidan foydalandik. "Xorijiy til (ingliz tili)" fanidan ta'lim loyihasini amalga oshirish to'rt asosiy bosqichni o'z ichiga oladi: Conceive (O'ylamoq) - Design (loyihalash) - Implement (Amalga oshirish) - Operate (Boshqarish). Bu bosqichlar loyiha faoliyatini tashkil etadi va loyiha natijasida yangi mahsulot yaratishning hayotiy siklini aks ettiradi.

CDIO algoritmgiga asosan loyiha faoliyatini amalga oshirish natijalari bo'lajak muhandislarning lingvistik kompetensiyasini shakllanganlik ko'rsatkichlari bilan belgilanadi. Xorijiy tilda bilim olish, shaxsiy sifat va muloqot ko'nikmalarini egallash, shuningdek, yangi mahsulot va xizmatlarni loyihalashtirish uchun zarur bo'lgan kompetensiyalarni rivojlanishini ta'minlaydi.

Ta'lim loyihasini amalga oshirishda jamoaviy ishlarini tashkil etish jarayonida bo'lajak muhandislarning lingvistik kompetensiyasini shakllantirishga hissa qo'shadigan mahsulot va xizmatlarni yaratish sohasida kasbiy faoliyatga tayyorlashni rivojlantirish kerak. Ta'lim loyihasi doirasidagi vazifalar yangi mahsulotlarni yaratishga qaratilgan. Turi va murakkabligi bo'yicha ta'lim loyihalari axborot-iste'molchi, madaniy-kognitiv, innovatsion-tadbirkor bo'lishi mumkin.

Bo'lajak muhandislarning lingvistik kompetensiyasini shakllantirish shartlarida raqamli texnologiyalaridan foydalangan holda amaliy mashg'ulotlar o'tkazishni nazarda tutadi. Ta'lim loyihasini amalga oshirishda talabalarning lingvistik kompetensiyasini shakllantirish jarayonida integrallashgan o'quv vazifalari, faol ta'lim metodlari va o'zaro o'rganish vazifalaridan foydalanamiz.

Shunday qilib, yuqorida aytilganlarning barchasini umumlashtirgan holda shuni ta'kidlash kerakki, bizning tadqiqotimizda ishlab chiqilgan texnologiya texnika OTM

talabalarning lingvistik kompetensiyasini shakllantirish nafaqat talabalarning auditoriya ishi jarayonida, balki darsdan tashqari mustaqil ishlarni bajarish natijasi.

Foydalanilgan adabiyotlar

1. Zunnunov A., Xayrullayev M. Pedagogika tarixi.– T.: Sharq, 2000.
2. G'aybullayev N.R., Yodgorov R., Mamatkulov R. Pedagogika. Toshkent, 2005.
3. Abdullayeva Sh. va boshq. Pedagogika. T.: "Fan", 2004.
4. Zunnunov A. O'zbek pedagogikasi tarixi. T.: "O'qituvchi", 1997.
5. Munavvarov A. Pedagogika (o'quv qo'llanma). - T. O'qituvchi, 1996.
6. Mavlonova R. To'rayeva O, Xoliqberdiyev K. Pedagogika -T. O'qituvchi, 2010.
7. Abdulla Avloniy. Turkiy Guliston yoxud axloq. Toshkent, 1996.
8. Abu Nasr Forobiy. Fozil odamlar shahri. Toshkent, Abdulla Qodiriy nomidagi xalq merosi nashriyoti, 1993.
9. Ahmedjonova A. va boshq. Komil inson davr talabi. T. "Yangi asr avlodi", 2004.
10. Muxamedov G'I., To'raqulov X.A. Zamonaviy pedagogik tadqiqotlarning ilmiy nazariy asoslari. Toshkent, "Fan", 2004.
11. To'raqulov O.X. Axborotlashtirilgan ta'lim muhitini yaratishning metodologik asoslari. Toshkent, 2010.
12. Adizov B.R. Ta'lim jarayonining samaradorligini oshirish //Mahorat ko'zgusi j., 2000. 1-son.
13. Mahmudov M.H. Ta'limni didaktik loyihalashning nazariy asoslari: Ped.fanl.dok. ... diss. – T.: 2003.